

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 28807/2023
08.02.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Владица Петровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Основни суд у Врању, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Лесковцу, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гжрр 638/23 од 23.08.2023. године, у седници одржаној 08.02.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гжрр 638/23 од 23.08.2023. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Лесковцу Гжрр 638/23 од 23.08.2023. године и предмет враћа том суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу Прр1 372/22 од 20.03.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да јој на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року која је утврђена решењем Основног суда у Врању Р4 И 1092/18 од 25.01.2019. године исплати и то: на име главног дуга износ од 654,86 евра у динарској противвредности према најповољнијем курсу који важи у тренутку испуњења обавезе са домицилном каматом почев од дана подношења тужбе 22.08.2019. године до исплате, на име трошкова парничног поступка износ од 4.211,42 динара са законском затезном каматом од дана подношења тужбе 22.08.2019. године до исплате и на име трошкова извршног поступка износ од 2.122,31 динара. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да накнади тужиљи трошкове овог спора у износу од 57.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Лесковцу Гжрр 638/23 од 23.08.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је наведена првостепена пресуда тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року која је утврђена решењем Основног суда у Врању Р4 И 1092/18 од 25.01.2019. године исплати

и то: на име главног дуга износ од 654,86 евра у динарској противвредности према најповољнијем курсу који важи у тренутку испуњења обавезе са домицилном каматом почев од дана подношења тужбе 22.08.2019. године до исплате, на име трошкова парничног поступка износ од 4.211,42 динара са законском затезном каматом од дана подношења тужбе 22.08.2019. године до исплате и на име трошкова извршног поступка износ од 2.122,31 динара. Ставом другим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је тужила обавезана да туженој накнади трошкове целокупног поступка у износу од 36.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној на основу члана 404. Закона парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају испуњени су услови прописани одредбом члана 404. став 1. Закона парничном поступку – ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон) за одлучивање о ревизији тужиле као о изузетно дозвољеној, ради уједначавања судске праксе о објективној одговорности Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року запосленима у предузећима са већинским уделом друштвеног, односно државног капитала.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 404. став 2. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану правноснажну пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиле основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, правноснажним решењем Основног суда у Врању Р4 И 1092/18 од 25.01.2019. године усвојен је приговор ради убрзавања поступка и утврђено да је предлагачу, овде тужилу повређено право на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Врању И 1470/08. Тужила је у својству извршног повериоца поднела суду предлог за извршење против извршног дужника ХК ПК „Јумко“ а.д. Врање, на основу правноснажне и извршне пресуде Општинског суда у Власотинцу П 237/07 од 10.12.2007. године, ради наплате новчаног потраживања из радног односа у износу од 654,86 евра. Основни суд у Врању је решењем И 1470/08 од 03.09.2008. године одредио предложено извршење, али тужила још увек није наплатила своје потраживање из радног односа.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиле и обавезао тужену да јој накнади имовинску штету насталу повредом права на суђење у разумном року са припадајућом каматом у смислу одредбе члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, у вези члана 172. став 1. Закона о облигационим односима и члана 1. Протокола 1 Европске конвенције за заштиту

људских права и основних слобода, у вези одредбе члана 58. Устава Републике Србије. Закључио је да је Република Србија објективно одговорна за неостваривање права из радног односа према дужницима који су били друштвена предузећа, с озбиром да су извршни поступци према тим дужницима вођени неделотворно и неадекватно што је довело до тога да извршни поверилац, овде тужила, до данас није наплатила потраживање из радног односа.

Другостепени суд је, поступајући по жалби тужене, у односу на тренутни статус извршног дужника према коме није реализовано извршење, провером података преко Агенције за привредне регистре утврдио да је забележбом од 24.11.2006. године, уписан у Регистар привредних субјеката привредни субјекат ХК „Јумко“. Забележбом од 19.01.2011. године, уписана је одлука Агенције за приватизацију од 10.01.2011. године о реструктурирању субјекта приватизације ХК ПК „Јумко“, док је забележбом од 19.10.2020. године уписано решење о покретању претходног стечајног поступка. Решењем Привредног суда у Лесковцу Рео 1/2020 од 03.03.2021. године, ставом првим изреке, отворен је стечајни поступка над стечајним дужником ХК ПА „Јумко“ а.д. Врање, ставом другим изреке је потврђено усвајање Унапред припремљеног плана реорганизације, затим је ставом трећим изреке обустављен стечајни поступка над стечајним дужником, док је ставом четвртим изреке одређено да се по доношењу овог решења сва потраживања и права поверилаца и других лица и обавезе стечајног дужника одређене Унапред припремљеним планом реорганизације уређују искључиво према условима из плана реорганизације. Следом тога је преиначио првостепену пресуду тако што је одбио тужбени захтев јер је закључио да нема услова за објективну одговорност тужене за насталу имовинску штету тужиле пошто је извршни дужник у време закључења главне расправе активно привредно друштво у смислу одредби члана 68-167. Закона о стечају, а ради се о имовинској штети за коју је тужила дужна да доказује да је настала као последица дуготрајног трајања поступка судске заштите, односно да се имовинска штета може довести у узрочно-последичну везу са том повредом права, применом правила о адекватној узрочности јер није сваки узрок довољан, већ само онај који је адекватно подобан да доведе до настанка имовинске штете.

Врховни суд налази да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је одбио тужбени захтев само из разлога што извршни дужник сада није у стечају, услед чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 1. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ број 40/2015) прописано је да је сврха тог Закона да пружи судску заштиту права на суђење у разумном року и томе предупреди настајање поврде права на суђење у разумном року. На основу одредбе члана 31. став 1. истог Закона, странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна на основу одредбе члана 31. став 3. истог закона.

Сагласно наведеном, тужена је објективно одговорна за штету коју је тужила као запослена у привредном друштву са већинским друштвеним или државним капиталом без своје кривице претрпела тако што није наплатила своје новчано

потраживање из радног односа, под условом да је правноснажним решењем утврђено да је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. У конкретном случају, у току поступка је утврђено да је решењем Основног суда у Врању Р4 И 1092/18 од 25.01.2019. године усвојен приговор тужиле и утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету који се води пред Основним судом у Врању И 1470/08, а на основу извршне исправе – правноснажне пресуде П 237/07 од 10.12.2007. године. Извршни поступак није окончан нити је тужилца наплатила материјалну штету одређену по наведеној одлуци. Тужена није дала оправдане разлоге зашто и поред протекла времена није спроведено решење о извршењу и омогућено тужиоцу наплата тог потраживања. Имајући у виду наведено, утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужилца је стекла право да захтева од тужене накнаду имовинске штете у висини ненаплаћеног потраживања и поднела је тужбу за накнаду те штете. Свако новчано потраживање досуђено правноснажном судском одлуком улази у имовину повериоца, па неспровођење извршења судске одлуке којом је то потраживање досуђено представља повреду права на мирно уживање имовине зајемчено у члану 58. став 1. Устава Републике Србије. Међутим, с тим у вези, битна чињеница за одговорност тужене је структура капитала извршног дужника у тренутку настанка потраживања, односно да ли се тада радило о предузећу са већинским друштвеним, односно државним капиталом. Наведена чињеница је од значаја за одлучивање о захтеву тужиле за накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у односу на тужену Републику Србију.

Зато ће у поновном поступку, другостепени суд поуздано утврдити структуру капитала извршног дужника у тренутку покретања извршног поступка, да би потом донео правилну и на закону засновану одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер зависи од исхода спора, на основу одредбе члана 163. став 4. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић